

Dystaenia takesimana

– en favoritväxt från Ulleung-do

Hjalmar Rosengren

text och foto

Denna sällsynta perenn grönskar tidigt på våren, har imponerande blomning och är dessutom lättodlad utan att sprida sig ohämmat. Nu hoppas Hjalmar Rosengren att fler ska få upp ögonen för *Dystaenia takesimana*.

Första gången jag stötte på *Dystaenia takesimana* var i butiken på Göteborgs botaniska trädgård 2009. Eftersom jag inte hade en aning om vad det var så var jag förstås tvungen att köpa den. Jag har fortfarande kvar samma planta och den har blivit en av mina absoluta favoriter i trädgården.

Släktet *Dystaenia* hör till de flockblommiga växterna, familjen *Apiaceae*, selleriväxter, och består endast av två arter, den japanska *D. ibukiensis* och den koreanska *D. takesimana*. Bland liknande släktingar i den svenska floran kan nämnas *Angelica archangelica* kvanne, *Ligusticum scoticum* strandloka och *Peucedanum ostruthium* mästerrot. *Apium graveolens* selleri är mindre lik och anses också ligga längre bort i släkträdet, så jag är inte helt förtjust i det föreslagna svenska namnet "ullung-selleri". Självt brukar jag kalla den "vulkanloka", men det återstår att se om den får något rekommenderat svenskt namn och vilket det i så fall blir.

Dystaenia takesimana finns bara på den lilla vulkaniska ön Ulleung-do, tolv mil öster om det koreanska fastlandet (artnamnet kommer från Takeshima, som är ett japanskt namn för ön). Ulleung-do har en särpräglad flora med ett trettiotal endemiska arter. Den mest kända för trädgårdsamatörer är säkert *Sorbus ulleungensis* ullunggrön, med namnsorten 'Dodong' (TA 1:2015). Desiree Andersen, som skrivit en bok om naturen på Ulleung-do, har berättat för mig att *Dystaenia takesimana* är vanlig över hela ön och växer i många olika biotoper.

Prydnadsväxt som går att äta

Det verkar mest vara entusiaster för perenna grönsaker som börjat få upp ögonen för *Dystaenia takesimana* (Refsing 2016). Självt har jag inget större intresse av att äta mina växter, men har konstaterat att den har en aromatisk smak som påminner om besläktade köksväxter som persilja och libbsticka. Jag anser dock att den är mycket odlingsvärd även som prydnadsväxt. Ingen annan av mina perenner är fräscht grön under så lång tid. De nya bladen kommer exceptionellt tidigt på våren och bildar snabbt en stor ljusgrön rugg. Blomningen i slutet av juli kan vara mycket imponerande.

Blomstjälkarna blir uppåt två meter höga med

20 centimeter breda flockar med vita blommor. När de andra perennerna vissnar ner på hösten sätter den fart med en ny omgång friskt gröna blad som står kvar så länge det inte blir alltför kallt. Tidigare odlade jag den nära en *Levisticum officinale* libbsticka. Även om de ytligt sätt är ganska lika såg libbstickan alltid så risig ut i jämförelse att den fick flytta till komposten.

Underbar men svårsåld

Hos mig, i Hällingsjö i Västergötland, är *Dystaenia takesimana* lättodlad, vilket säkert har att göra med att den trivs i många olika miljöer i naturen. Jag har den i en vanlig halvskuggig rabatt. Även om jag på flera ställen läst motsatsen tycker jag den går snabbt och lätt att dra upp från frö. Jag har lyckats bra både med färska och gamla frön, däremot har jag inte hittat några självsådda plantor i trädgården.

Trots att *D. takesimana* är en underbar perenn är den nästan omöjlig att sälja på växtmarknader. Många är skeptiska mot växter de inte känner till sedan tidigare, och när man beskriver den leds tankarna lätt till den hatade *Heracleum mantegazzianum* jättelokan. Jag hoppas att fler får upp ögonen för denna vackra och ovanliga växt. Varför inte beställa den från årets frölista?

Foto: Måns Rosengren

1. De ståtliga blomställningarna hos *D. takesimana* slår ut i slutet av juli.

2. Hjalmar Rosengren bredvid sin *D. takesimana*.

3. *D. takesimana* grönskar tidigt. Fotot är taget den 28 februari.

4. Blomställningarna hos *D. takesimana* är bamsiga och spetslikt skira på samma gång.

Referenser

Andersen, D. 2015. Nature Guide to Ulleungdo. Createspace Independent Publishing Platform.

Refsing, H. 2016. Seombadi – friskt grönt om vinteren! Loci 1: 3–10.

Linder, P. Ullunggrönnen har äntligen fått ett vetenskapligt namn. TA 1:2015.